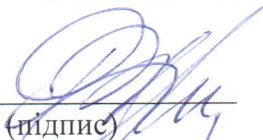

Розробник: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

_____ (Капелюшний В.П.)
(підпис)

Протокол № 14 від « 21 » 06 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 25 » 06 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії
_____ (Терес Н.В.)
(підпис)

« 25 » 06 2023 року

ВСТУП

Мета дисципліни – формування знань у студентів про історію появи представників національних меншин в Україні, особливості їх духовної та матеріальної культури, історичну долю.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* традиційну духовну та матеріальну культуру українців.
2. *Вміти* опитувати респондентів у ході польових етнографічних експедицій.
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни «Національні меншини України» в навчальному процесі передбачає ознайомлення студентів із чисельністю та розміщенням представників національних меншин за даними переписів населення України 1989 та 2001 років. Розглядається державна етнокультурна політика в Україні та задоволення культурних, освітніх, політичних та інших прав представників національних меншин України. Основна увага приділена вивченню появи іноетнічних груп в Україні, а також дослідженню їхньої традиційно-побутової культури.

4. Завдання (навчальні цілі) – сформувані у студентів узагальнюючу систему знань про історію та культуру національних меншин в Україні. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **засвоїти** методiku аналітичної науково-дослідної роботи;

знати:

- термінологічно-понятійний апарат з історії та культури національних меншин України;
- чисельність найбільших національних меншин України згідно даних переписів населення України 1989 та 2001 років;
- історію появи та розвитку найчисленніших національних меншин, які складають більше 0,1% населення України;
- характер етнокультурних процесів, що відбувалися в Україні з представниками іноетнічних спільнот;
- специфіку духовної та матеріальної культури національних меншин України;
- основні нормативні документи, на яких базується державна політика України в сфері підтримки культурних, освітніх та політичних прав представників національних меншин.

Вміти:

- опитувати представників національних меншин у ході польових етнографічних експедицій;
- показати на карті України місця компактного розселення національних меншин;
- простежити трансформацію в сфері етнічної культури національних меншин;
- аналізувати взаємовідносини титульного етносу України та представників національних меншин;
- з'ясовувати причини, умови, простежувати хід, визначити головні рушійні сили в окремих подіях історії національних меншин України.

Здобуті знання в майбутньому можна застосовувати в освітньо-виховному процесі та в експертно-аналітичній діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати термінологічно-понятійний апарат національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	10%
1.2	Знати основні періоди історії національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	10%
1.3	Знати характер етнокультурних процесів, що відбувалися в Україні з представниками іноетнічних спільнот.	Лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	10%
1.4	Знати державну політику України стосовно національних меншин.	Лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	10%
2.1	Вміти характеризувати (визначати характерні риси) культурний розвиток народів, що проживають на території України.	Лекція, самостійна робота	Реферат 1	10%
2.2	Вміти визначати й оцінювати наслідки окремих подій в історії національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	Реферат 2	10%
2.3	Вміти визначати вплив національних меншин України на історію та культуру держав, звідки вони родом.	Лекція, самостійна робота	Реферат 1	10%
2.4	Вміти розуміти сутність і характер етнокультурних процесів, які відбувалися в Україні.	Лекція, самостійна робота	Реферат 2	10%
2.5	Вміти провести порівняльний аналіз явищ та подій з історії та культури національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	залік	4%
2.6	Вміти застосовувати набуті знання для вивчення традиційної культури національних меншин України шляхом опитування респондентів в ході полових етнографічних експедицій.	Лекція, самостійна робота	залік	4%
2.7	Вміти встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в окремих подіях історії національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	залік	4%
2.8	Вміти з'ясувати причини, умови, простежити хід, визначити головні рушійні сили в окремих подіях історії національних меншин України.	Лекція, самостійна робота	залік	4%
3.1	Проявляти увагу і толерантність до думки представників національних меншин України у процесі спілкування.	Лекція, самостійна робота	залік	4%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)
Дисципліна запропонована у переліку на вільний вибір студентів.

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 20 балів/12 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.4 – 20 балів/12 балів.
3. Реферат з тем ЗМ1: РН 2.1, 2.3 – 20 балів/12 балів.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 2.2, 2.4 – 20 балів/12 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 20 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння встановити причинно-наслідковий зв'язок у явищах культури національних меншин України, вміння з'ясувати причини, умови, простежити хід, визначити головні рушійні сили в окремих подіях історії національних меншин України.
- форма проведення заліку – усна, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – **12 балів.**

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав **менше ніж 48 балів (критично-розрахунковий мінімум).**

7.2. Організація оцінювання:

Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за виконання рефератів, і бали, отримані під час контрольних робіт), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції і самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У Змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у Змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-10.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи і реферати) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів).

Змістовий модуль 1 Культура найчисленніших національних меншин України		Змістовий модуль 2 Культура малочисленних національних меншин України		Залік
40 заліковий бал (максимум)		40 залікових балів (максимум)		20 балів (макси- мум)
Самостійна робота (реферат)	Контрольна робота з тем 1-5	Самостійна робота (реферат)	Контрольна робота з тем 6-10	
20 (максимум)	20 (максимум)	20 (максимум)	20 (максимум)	

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (остання декада березня) і Реферат 2 (остання декада травня). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 17-20 балів;
- тема розкрита неповно 10-16 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 5-9бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-4 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада березня) і Контрольна робота 2 (остання декада травня). Завдання з тестування містить 20 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Умовою допуску до заліку, який відбувається в усній формі шляхом опитування, є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	Залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		лекції	сам. роб.
<i>Розділ 1. Культура найчисленніших національних меншин України</i>			
1	Тема 1. Категоріальний апарат. Переписи населення 1989 та 2001 рр. Міф про поліетнічність України.	4	-
2	Тема 2. Законодавче забезпечення прав етнічних меншин в Україні.	2	-
3	Тема 3. Російський імперіалізм і проблема російської меншини в Україні.	2	-
4	Тема 4. Історія та культура білорусів в Україні.	2	-
5	Тема 5. Кримські татари – корінний народ Криму.	3	-
	<i>Реферат з тем ЗМ1</i>	-	30
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	2	
<i>Розділ 2. Культура малочисленних національних меншин України.</i>			
6	Тема 6. Молдавани, угорці та румуни України.	3	-
7	Тема 7. Болгари і греки в Україні.	2	-
8	Тема 8. Поляки і німці в Україні.	2	-
9	Тема 9. Євреї, караїми та кримчаки в Україні.	4	-
10	Тема 10. Гагаузи в Україні.	2	-
	<i>Реферат з тем ЗМ2</i>	-	30
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	2	
	ВСЬОГО	30	60

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Галушко К. Ю. Росіяни в Україні. – К., 2012. – 944 с.
2. Етнічний довідник, ч. II: Етнічні меншини в Україні. – К., 1996.
3. Етнонаціональний розвиток України: Терміни, визначення, персоналії. / Відп. ред. Римаренко Ю.І., Курас І.Ф. — К., 1993.
4. Етнонаціональні процеси в Україні: Історія та сучасність. / За ред. Наулка В.І. – К., 2001. – 424 с.
5. Євтух В.Б. Етнічна меншина: поняття, ознаки, функції. // Філософська і соціологічна думка. – 1994. – №4.
6. Євтух В.Б., Трощинський В.П., Галушко К.Ю., Чернова К.О. Етнонаціональна структура українського суспільства. – К., 2004.
7. Коцур В. Національні меншини України в контексті суспільно-політичних трансформацій 90-х рр. ХХ століття - початку ХХІ століття. – Переяслав-Хмельницький, 2019.
8. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Упор. Римаренко Ю.І. – Київ: Генеза, Довіра, 1996. – 942 с.
9. Наулко В.І. Хто і відколи живе в Україні. – К., 1998.
10. Національні меншини України у ХХ ст. Політико-правовий аспект. – К., 2000. – 356 с.

Додаткова:

1. Абетка етнополітолога. – К., 1996. – Т. I, II.
2. Борисенко В.К. Політична міфологізація проблем дерусифікації в Україні. // Етнічна історія народів Європи. – К., 2001. – Вип. 11. – С. 4-10.
3. Горбань Т.Ю. Етнонаціональна структура регіонів України: динаміка розвитку // Наукові записки / Збірник: – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2002. – Сер. «Політологія і етнологія»; – Вип. 19. – С. 3-29.
4. Данильченко О. П. Етнічні групи півдня України. – К., 1993.
5. Етнічні меншини Східної та Центральної Європи: Компаративний аналіз становища та перспективи розвитку. — К., 1994.
6. Етнічні спільноти України і етнографічні особливості. Рекомендований бібліографічний покажчик. – К., 2000.
7. Етнополітичні процеси в Україні: регіональні особливості. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 396 с.
8. Кабузан В. М. Заселение Новороссии в XVIII— первойполовине XIXв. — М.: Наука, 1976. – 307 с.
9. Магочій П.-Р., Петровський-Штерн Й. Євреї та українці. Тисячоліття співіснування. – К.: Видавництво В. Падяка, 2016. – 316 с.
10. Махов Н. Очерк истории молдавско-русско-украинских связей. – Кишинёв, 1961.
11. Накко О. Из Бессарабской старины. – Кишинёв, 1970.
12. Національні відносини в Україні в ХХст: Збірник документів і матеріалів. — К., 1994.
13. Польська культура в житті України. Історія. Сьогодення. – К., 2000. – 264 с.
14. Рафальський О.О. Національні меншини України у ХХ ст.: Історіографічний нарис. – К.: Полюс, 2000. – 447 с.

15. Рудницька Т.М. Етнічні спільноти України: тенденції соціальних змін. – К., 1998. – 170 с.
16. Сніжко В.М. Розвиток національних меншин в Україні на сучасному етапі. – К., 1996.
17. Українське Придунав'я. – К., 1998.
18. Халавка Т. Б. Теоретичні засади визначення моделі міжетнічної взаємодії національних меншин у прикордонних регіонах // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 9.
19. Хонигсман Я.С., Найман А.Я. Евреи Украины: Краткий очерк истории. — К., 1992.
20. Чорній П. Етнічні групи Галичини міжвоєнного періоду: міжетнічне співжиття та соціокультурні трансформації. – Львів: Інститут народознавства, 2018. – 316 с.
21. Шестопад М.М. Євреїна Україні (Історична довідка). – К.: Оріяни, 1999. – 194 с.
22. Яковенко Н. Брати/вороги або поляки очима українців 17-18 століть // Незалежний культурологічний часопис “і”. – 1997. – №10. – С. 160-172.